

18. Surak, K. (2012). Making Tea, Making Japan: Cultural Nationalism in Practice. Stanford University Press. [in English].
19. Suzuki, D.T. (1959). Zen and Japanese Culture. London: Routledge and Kegan Paul. [in English].
20. Tanaka, S., Tanaka, S., & Reischauer, E.O. (2000). The Tea Ceremony. Kodansha USA; Revised edition. [in English].
21. The Philosophy of Chado. (undated). The Urasenke Foundation. San Francisco. Retrieved from <http://www.urasenke.org/characters/index.html> [in English].

Стаття надійшла до редакції 15.11.2018 р.

УДК 001.895:378.091:008(045)

Шуст Наталія Борисівна

доктор соціологічних наук, професор,
професор кафедри цивільного права і процесу
Національного авіаційного університету
ORCID 0000-0001-8491-160X
shustn@ukr.net

Філик Наталія Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права і процесу
Національного авіаційного університету
ORCID 0000-0002-3838-7306
Filyk.n@ukr.net

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІР

Мета роботи полягає в актуалізації та систематизації соціокультурної парадигми освіти як однієї з найбільш важливих чинників та умов формування особистості в соціумі. Важливим є те, щоб освіта була якісною та відповідала певному рівню розвитку суспільства, його базовим культурним цінностям. Також освіта повинна відігравати ключову роль у встановленні фактів, на основі яких проводяться громадські дебати та ухвалюються важливі урядові рішення. **Методологією** дослідження є сукупність методів і прийомів наукового пізнання, що дає можливість досліджувати процес розвитку та особливості інновацій в освіті. Соціологічний метод, який був використаний у дослідженні, надає реальну соціокультурну парадигму проблеми. З допомогою системно-логічного методу, який було використано під час дослідження, здійснено аналіз аналітичних матеріалів та визначено понятійний апарат. **Наукова новизна.** Розгляд інновацій та інноваційних процесів в освіті як соціокультурний феномен, який базується на культурних традиціях з урахуванням досягнень суспільства в цілому та освіти й науки зокрема. В контексті цих трансформацій, які вже відбуваються в Україні і які ще будуть, існує необхідність в інтеграції освітньої галузі в міжнародне співтовариство, в міжнародні проекти та співпраця із міжнародними організаціями. **Висновки.** З метою формування суспільства стійкого розвитку необхідно розвивати політику, яка заохочує заклади вищої освіти мати свою соціальну відповідальність, підтримувати їх у цьому та сприяти більш згуртованому та інклюзивному суспільству через покращення міжкультурного розуміння, громадянської участі та етичної свідомості, а також забезпечувати справедливий доступ до вищої освіти. Крім того, вдосконалення системи управління освітньою галуззю переважно здійснюється через введення інновацій, а саме з інновацій і складаються справжні зміни в соціумі. Інакше кажучи, інновації є «клітинками» керованого розвитку цілеспрямованих змін.

Ключові слова: соціокультурний вимір; стійкий розвиток; інновації; освіта; вища освіта; соціальна відповідальність; міжкультурне розуміння; громадянська участь; цілеспрямовані зміни.

Шуст Наталія Борисівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри громадянського права і процесу, Національний авіаційний університет; Філик Наталія Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри громадянського права і процесу, Національний авіаційний університет

Інновації в освіті: соціокультурне вимір

Цель работы состоит в актуализации и систематизации социокультурной парадигмы образования как одного из наиболее важных факторов и условий формирования личности в социуме. Важным представляется то, чтобы образование было качественным и отвечало определенному уровню развития общества, его базовым культурным ценностям. Также образование должно играть основную роль в восстановлении фактов, на основе которых проводятся общественные дебаты и принимаются важные правительственные решения. **Методологией** исследования есть совокупность методов и приемов научного познания, которые дают возможность исследовать процесс развития и особенность инноваций в образовании. Социологический метод, который был использован в исследовании, предоставляет реальную социокультурную парадигму проблемы. При помощи системно-логического метода осуществлено анализ аналитических материалов и определено понятийный аппарат. **Научная новизна.** Рассмотрение инноваций и инновационных процессов в образовании как социокультурный феномен, который базируется на культурных традициях с учетом достижений общества в целом и образования, науки, в частности. В контексте этих трансформаций, которые уже осуществляются в Украине, и которые еще будут, существует необходимость в интеграции образовательной сферы в международное сообщество, в международные проекты и сотрудничество с международными организациями. **Выводы.** С целью формирования общества устойчивого развития необходимо развивать политику, которая заинтересовывает учебные заведения выполнять свою социальную ответственность, поддерживать их в этом, а также способствует более консолидированному и инклюзивному обществу путем укрепления межкультурного понимания, общественного участия и этнического сознания, а также обеспечения справедливого доступа к высшему образованию. Более того, усовершенствование системы управления образовательной сферой в большей мере осуществляется через введение инноваций, именно из инноваций и формируются реальные изменения в социуме. Другими словами, инновации являются «клеточками» управляемого развития целенаправленных изменений.

Ключевые слова: социокультурное измерение; устойчивое развитие; инновации; образование; высшее образование; социальная ответственность; межкультурное понимание; гражданское участие; целенаправленные изменения.

Shust Nataliia, Doctor of Sociology, Professor, Professor of the Department of Civil Law and the Proceeding of the National Aviation University; Filyk Nataliia, PhD in Law, Associate professor, Professor of the Department of Civil Law and the Proceeding of the National Aviation University

Innovations in education: the socio-cultural dimension

This purpose of the article of the work is in actualization and systematization of social paradigm of education as one of the most important factors and conditions of formation of identity in society. It is important that education was of high quality and meet a certain level of development, its basic cultural values. Education should also play a key role in establishing the facts, on the basis of which conducted public debates and accepted the important government decisions. **The methodology** of the study is a set of methods and techniques of scientific knowledge, to explore the development and feature of innovation in education. The sociological method that was used in the study, provides a real socio-cultural paradigm of the problem. Using a systematic logical method that was used during the study, the analysis of analytical materials and defined the field of apparatus. **The scientific novelty** of this paper is consideration of innovation and innovative processes in education as a social and cultural phenomenon, which is based on cultural traditions, taking into account the achievements of the society in general and education in particular. In the context of these transformations that are already in place in Ukraine, and still will be, there is a need for integration of education in the international community, in international projects and cooperation with international organizations. **Conclusions.** In order to create a society of sustainable development is necessary to develop a policy that encourages institutions of higher education to fulfill its social responsibility to support them in this, and to promote a more united and inclusive society through improvement intercultural understanding, civic participation and ethical consciousness, as well as equitable access to higher education. Moreover, the improvement of management systems-industry to a greater extent through the introduction of innovations, with innovations and consist of real changes in society. In other words, innovation is the "cells" of the controlled development of the targeted changes.

Key words: the socio-cultural dimension; sustainable development; innovation; education; higher education; social responsibility; intercultural understanding; civic involvement; purposeful change.

Актуальність теми дослідження. У той час, як Європа стикається з важливими суспільними викликами, – починаючи від безробіття й соціальної нерівності до питань, пов'язаних із міграцією та зростанням політичної поляризації, радикалізації й насильницького екстремізму, – вища освіта може й повинна відігравати вирішальну роль у розв'язанні цих проблем [1]. Одночасно освіта повинна відігравати ключову роль у встановленні фактів, на основі яких проводяться громадські дебати та ухвалюються важливі урядові рішення.

У процесі формування оновленої системи освіти та науки динаміка процесу соціальних змін ускладнює прогноз того, які саме цінності й стандарти поведінки можуть забезпечити адекватність дій у найближчому майбутньому. Тому особливої ролі набувають:

- широкий спектр організації компаративних досліджень з метою виявлення кращих світових практик й організації продуктивного міжнародного співробітництва в галузі освіти та науки;
- апробація та впровадження інноваційних освітянських систем із широким використанням інформаційних технологій;
- створення умов і можливостей для свободи вибору в освітянській галузі;
- дослідження й реалізація сучасних підходів до реального забезпечення рівного доступу всіх громадян до якісної освіти;
- забезпечення безперервності освіти протягом усього життя [2];
- участь науково-педагогічних працівників і студентів у врядуванні вищої освіти;
- громадська відповідальність вищої освіти й за вищу освіту [1].

Умовою вдосконалення національної системи освіти й науки та пошуку нових ефективних шляхів підвищення якості освіти та її здобуття набуває соціокультурна підтримка індивідуальності й формування соціальної компетентності особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інноваційні теорії з'явилися у XIX столітті в наукових дослідженнях культурологів та пов'язувались зі змінами, які відбувалися в спонтанних взаємодіях різних культур. Зазвичай мова йшла про інфільтрації європейських звичок та способів організації в традиційні азіатські й африканські суспільства. І тільки на початку XX століття стали вивчатись закономірності культурологічних та економічних нововведень. Перше наукове спостереження інновацій було зроблене М. Кондратьєвим. Учений виявив існування так званих «великих циклів» чи, як їх називають західні науковці, «довгих хвиль». Такі цикли чи хвилі утворюються від кожного базового нововведення та являють собою множину вторинних нововведень, що змінюються. Надалі західноєвропейські науковці цю ідею використали і в економічній теорії. Так визначення терміну «інновація» започаткував американський дослідник Йозеф Шумпетер з метою аналізу економічних змін у підприємницькому середовищі. Поняття «інновації» являють собою багатоаспектну проблему, вирішення якої не можливе без використання міждисциплінарного підходу. Питання інновацій широко вивчалися науковцями – В.Зомбартом, В.Мітчерліхом, Г. Меншем, С. Цуру, Є.Менсфілдом, О.Кругліковим, К.Найтом, П.Леллоном, Б. Твіссом, Р. Драккером, М. Лапіним. На особливу увагу заслуговують праці українських науковців, які досліджували питання впровадження інноваційних методів в систему української вищої освіти в сучасних умовах – Г. Клімової, С. Іванової, В. Кременя, В. Лугового, М. Скиби, зарубіжних учених - Т. Блейон, О. Михайленко. Проте наявність означених напрацювань не знецінюють цей соціокультурний аналіз, а вагомими напрацювання науковців не вичерпали можливостей дослідження всього кола сучасних питань, пов'язаних із дослідженням.

Мета статті полягає в актуалізації та систематизації соціокультурної парадигми освіти як однієї із найбільш важливих чинників та умов формування особистості в соціумі. Важливим є те, щоб вона

була якісною та відповідала певному рівню розвитку суспільства, його базовим культурним цінностям. Значення освіти в світовій економіці вагоме. Так, за даними компанії Teylor&Frencis Group, станом на 2017 рік обсяг глобального ринку освіти оцінювали в 4,4 трильйона доларів [3]. Проте існує ряд ризиків, які призводять до того, що одні країни успішні на освітньому ринку послуг, а інші ні. Серед таких ризиків це і якість освітніх послуг та їхня відповідність технічному розвитку суспільства, і той інвестиційний клімат, який створений для активного розвитку освітніх послуг. Основні ризики освіти сьогодні - це стрімкий технічний, культурний та технологічний розвиток, а тому є потреба подивитись на інноваційні процеси в освіті як на новий соціокультурний феномен, який базується на культурних традиціях спільноти із врахуванням досягнень суспільства в цілому та науки й техніки зокрема. Ми спробуємо дослідити закономірність, як саме цінності суспільства впливають на розвиток вищої освіти в Україні.

Ми погоджуємось із думкою, що «... наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. університети є одними з прискорювачів історії через посилення дослідницької компоненти, інкубування інновацій та трансферу технологій, а також виші є банком людського капіталу. Але водночас не варто ігнорувати глобальні кризові настрої щодо вищої освіти та слабкі сторони системи й покладати на університети невідповідні очікування на кшталт виховання ідеального громадянина, гарантованого підвищення доходів, подолання нерівності в доступі до знань тощо» [3]. Одним із шляхів виходу вищої освіти на конкурентний ринок освітніх послуг є реформа системи освіти, яка є неможливою без інновацій

Виклад матеріалу. Освіта є однією із найбільш важливих чинників та умовою формування особистості в соціумі. Тому необхідно, щоб вона була якісною та відповідала певному рівню розвитку суспільства, його базовим культурним цінностям. Визначень освіти можна знайти багато, то ж ми не будемо особливо детально зупинятись на їхньому цитуванні, тим паче, що в науковому і практичному середовищі є дещо відмінні підходи до освіти як певного феномену. Так, Едуард Рубін, громадський діяч та бізнесмен, висловлює позицію, яка для нас найбільш прийнятна, що освіта є соціокультурним феноменом. На його думку, «...говорити потрібно про те, якими ми хочемо бачити студентів та випускників, з якими навичками й знаннями вони повинні виходити із вузів. Ми повинні думати про те, наскільки гармонійним та розвинутим хочемо бачити наш світ, наше суспільство, і яку роль у цьому повинна відігравати вища освіта» [4]. Словом, вузівська реформа, на його думку, повинна обговорюватися в нерозривному зв'язку з нашими людськими й суспільними цінностями. Тому таким важливим є належне правове забезпечення освіти загалом та інноваційної складової зокрема.

Важливість інновацій у вищій освіті відображено і в нормах ЗУ «Про вищу освіту» [5], де в ст. 65 сказано, що «... наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою освітньої діяльності й провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої й виробничої діяльності в системі вищої освіти... Основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу».

Отже, як бачимо, основи для застосування інноваційних технологій в освіті, і тим самим формування інноваційної освіти на законодавчому рівні, закладено. Питання – за реалізацією цих норм, адже сучасне суспільство розвивається на основі інноваційного підходу до багатьох сфер життєдіяльності. Проте без проведення відповідних реформ ці норми не матимуть практичної реалізації.

Наукове обґрунтування щодо їхнього впровадження та реалізації потребує професіоналізму, спеціальних знань та навичок. Проте слід враховувати, що «... специфічність інновацій у вищій освіті пов'язана з тим, що вони, по-перше, завжди містять нове вирішення актуальної проблеми в галузі вищої школи; по-друге, їхнє використання приводить до якісно нових результатів освітньої діяльності, по-третє, їхнє впровадження викликає якісні зміни інших компонентів єдиної системи вищої освіти[7].

Сучасні вітчизняні вчені розглядають інновацію в освіті як:

- процес створення, поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв'язання тих педагогічних проблем, які досі розв'язувались по-іншому;
- результат творчого пошуку оригінальних нестандартних розв'язань для різноманітних педагогічних проблем;
- актуальні, значущі й системні новоутворення, які виникають на основі різноманітних ініціатив і нововведень, що стають перспективними в контексті еволюції освіти й позитивно впливають на її розвиток;
- продукти інноваційної освітньої діяльності, які характеризуються процесами створення та використання нового засобу (нововведення) в галузі педагогіки та наукових досліджень;
- різні нововведення в діяльності навчально-виховних закладів, у здійсненні навчально-виховного процесу[8, 111].

Освіта до пріоритетів сьогодні відносить вміння оперувати такими вміннями та знаннями, що задовольняють потреби сучасного суспільства, готують особистість до нових ролей у цьому зміненому суспільстві. Саме тому важливим нині є не тільки вміння оперувати власними науковими знаннями, а й бути готовими змінюватись, адаптовуватись та інтегруватись до нових потреб ринку праці,

оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення та навчатись упродовж життя [9, 86].

Незважаючи на існування в суспільстві потреби у підготовці юристів із ґрунтовним знанням іноземних мов, лише незначна кількість навчальних закладів мають у своїх навчальних планах викладання відповідних юридичних дисциплін іноземною мовою. Виконання цих завдань не можливе без застосування як традиційних, так і інноваційних засобів навчання іноземній мові.

Одночасно актуальність удосконалення навчання іноземної мови студентів юридичних спеціальностей обумовлюється глобалізацією та інтернаціоналізацією соціокультурних відносин. Насамперед це пов'язане зі збільшенням використання міжнародних контактів та процедур, потребою в представництві інтересів громадян України в зарубіжних організаціях та іноземців – в українських.

Найчастіше фахівцю у сфері права, відповідно до проведеного автором соціологічного дослідження, доводиться використовувати іноземну мову:

- в навчально-професійній сфері – 75,8%;
- в культурних заходах – 14,1%;
- в побутових сферах спілкування – 10,1%.

Переважна більшість опитаних (64,3%) використовують іноземну мову в процесі читання спеціальної літератури, 14,6% - для участі в симпозиумах, конференціях та інших міжнародних зустрічах, 5,1% доводиться працювати з іноземними колегами, 8% фахівців готуються до короткочасних або довгострокових закордонних відряджень.

Окремо слід зазначити, що важливий фактор, який необхідно враховувати під час реформування освітянської галузі, – це міграція професорсько-викладацького складу, фахівців та студентів за кордон. «Відтік учених із країни набув просто загрозливих масштабів. Щороку Україну полишає приблизно 6 тисяч наукових працівників, 2,5-6 тисяч фахівців у сфері ІТ-технологій; на заробітки виїжджають понад 90 тисяч фахівців із вищою освітою. Виходом із цієї ситуації є створення в країні сприятливих умов для реалізації творчого потенціалу молоді, що можливо за наявності розвиненої та високотехнологічної економіки, адже за слабкої економіки завжди буде відплив інтелекту й кадрів» [10]. Однією із проблем міграції є невідповідність освіти в Україні світовим стандартом. Так, згідно з рейтингом Round University Ranking, (RUR) лише 7 вищих навчальних закладів з України віднесені до найкращих у світі. Цей рейтинг «... оцінює ефективність 761 провідного світового вищого навчального закладу за 20 показниками, згрупованими в 4 провідні сфери діяльності університету: система навчання, дослідження, міжнародне співробітництво та фінансова стабільність» [11].

На проблемі відпливу студентів за кордон акцентує свою увагу О. Михайленко [12], констатує, що хоча вона (проблема) й набула в Україні критичного характеру, проте не є суто українською проблемою. Відповідно, «...університети багатьох країн намагаються створити нові навчальні моделі, які б формували ключові компетенції, необхідні в ХХІ столітті. Як визначено Світовим Економічним Форумом-2015, професійна діяльність у “новій економіці” потребує критичного мислення, креативності, вміння управляти людьми й працювати в команді, емоційного й культурного інтелекту, ухвалення рішень на власний відповідальний розсуд, готовності служити іншим, уміння вести переговори, когнітивної гнучкості.

Слід зазначити, що реформування вищої освіти відбувається в період швидкого розвитку інформаційних технологій, штучного інтелекту, наукових технологій, можливості ширшого використання технологічних парків, які, об'єднуючи наукові, виробничі та фінансові ресурси, забезпечують відтворення повного життєвого циклу інновацій тощо. Усі ці чинники призводять до суперечностей між традиційними підходами до навчання в вищій школі та новими соціально-економічними вимогами суспільства щодо освіти загалом і вищої зокрема. Розвиток інформаційного суспільства змінив ставлення як до системи освіти загалом, так і до вищої освіти зокрема, адже освіта, яка базується на використанні інформаційних технологій, якісніша та відповідає розвитку суспільству в динаміці. Паралельно постає питання підготовки фахівців на стику спеціальностей. Ідеться про нові напрямки: штучний інтелект, медичне право, державне управління в галузі охорони здоров'я тощо. В Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на базі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» було відкрито програму «Технології штучного інтелекту», в планах – підготовка фахівців з медичного права.

В рамках ІІІ Міжнародного форуму Innovation Market презентували Центр підтримки технологій та інновацій (Technology and Innovation Support Center TISC). Центр, що започаткує майбутню мережу TISC в Україні, створений на базі Національного офісу інтелектуальної власності (HOIB).

Як зазначали фундатори Центру підтримки технологій та інновацій, проект реалізований за сприяння Всесвітньої організації інтелектуальної власності. В Центрі будуть консультувати та надавати доступ до патентної інформації винахідникам та інноваторам. «Ключова послуга TISC – доступ до бази даних. Якщо винахідник хоче перевірити на унікальність свій продукт, він може звернутись до Центру, де наші фахівці допоможуть здійснити поверхневий патентний пошук. Це дасть розуміння того, в якій системі координат перебуває продукт, наскільки він конкурентоспроможний у порівнянні з аналогами і яка ситуація існує в тій чи іншій ніші на ринку. Інша фундаментальна послуга, що має попит в усьому світі, – це послуга патентної аналітики. Така послуга вперше цього року була впроваджена в рамках всесвітньої мережі Центрів підтримки технологій та інновацій. Наша мета – почати надан-

ня такої послуги, й ми маємо для цього всі шанси», – розповів Данило Цьвок, керівник Центру підтримки технологій та інновацій.

Гарним прикладом концентрації та подальшим упровадження інновацій є створення відповідної комунікаційної платформи «Дім інновацій», яка об'єднала науковців, бізнесменів та стартаперів. Дана платформа забезпечує подолання однієї з головних причин недостатнього обсягу інвестицій у науку та інновації – відсутність координації стейкхолдерів та єдиного інформаційного поля. Обсяг аудиторії – 500 тисяч осіб. У рамках цієї платформи учасники шукають відповіді, як наука, бізнес та влада можуть бути корисними одне одному.

Ці та інші приклади свідчать, що ми маємо потенціал і бачення для належного реформування системи освіти, але відсутня як чітка політична воля держави, Міністерства освіти і науки України, так і університетів, зокрема, в напрямку впровадження та використання інновацій в університетську освіту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Можна зазначити, що в контексті тих змін, які вже відбуваються в Україні і які ще будуть проходити, особливо яскраво видно, що сьогодні існує потреба в інтеграції освітньої сфери в міжнародні проекти та співпраця з міжнародними організаціями, адже «... на наших очах європейський простір трансформується в загально континентальний, а Україна як держава, що прагне інтегруватись у міжнародну спільноту та розбудувати якісну освіту, що відповідає сучасним потребам, має швидко реагувати на виклики часу. Загалом вища освіта має бути орієнтована на працедавця та бути інтелектуально насиченою та відповідати суспільним і культурним цінностям спільноти. Тому ми вважаємо, що необхідно внести зміни в чинне податкове законодавство в питанні забезпечення податкових пільг з метою залучення інвестицій в інноваційні розробки, створення законодавства, яке дасть можливість комерціалізувати наукові результати та винаходи, що зі свого боку приведе до розвитку університетської науки. Адже сьогодні відсутня єдина система щодо процедури впровадження інновацій, не сформульована їхня цільова спрямованість, не узгоджена процедура впровадження інвестицій у вищій школі, тому відповідні зміни дадуть можливість розвинути інноваційну складову вищої освіти.

Особливої уваги заслуговує проблема формулювання цілісної державної політики щодо освіти, яка відповідає сучасним викликам, а саме: політики, яка заохочує відповідні владні органи, громадські організації та заклади вищої освіти брати на себе соціальну відповідальність, підтримувати їх у цьому та сприяти більш згуртованому та інклюзивному суспільству через покращення міжкультурного розуміння, громадянської участі та етичної свідомості, а також забезпечення справедливого доступу до вищої освіти. Так на сайті Світового економічного форуму в Давосі [13] зазначено, що «... технологія та глобалізація значно змінюють роботу. Проте системи освіти й навчання, залишаючись в основному статичними та недооціненими протягом десятиліть, є значною мірою неадекватними для цих нових ринків праці. Тому ми повинні переосмислити шляхи розвитку та реалізації таланту в світі. Це вимагатиме розбивання старих резервуарів між освітніми системами та ринками праці, більш гнучким підходам до регулювання, новими формами державно-приватного співробітництва та новими нормами та цінностями».

Крім того, вдосконалення системи управління освітньою галуззю більшою мірою здійснюється через введення інновації, адже саме з інновацій і складаються справжні зміни в соціумі. Інакше кажучи, інновації є «клітинками» керованого розвитку цілеспрямованих змін.

Література

1. Паризьке Комюніке. Париж, 25 травня 2018 <https://mon.gov.ua/storage/.../paris-communiqueenue2018.pdf>
2. Шуст Н.Б. Наука в освітній діяльності: шляхи до здобуття якісної освіти. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2010. № 1(15).
3. Скиба М. Майбутнє університетів – до чого готуватися українським вишам? Українська правда. 2018. 5 грудня.
4. Рубин Э. Реформировать высшее образование сами университеты не могут. Это тупиковый путь. Українська правда. 2018.12 березня.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII, станом на 01.08.2018. (Дата звернення: 01.08.2018) Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004.
6. Реформа освіти і науки як засіб проти кризи. Освіта.ua. Вища освіта в Україні. 2015.7 травня.
7. Клімова Г. П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу. Право та інноваційне суспільство. 2013. №1.
8. Інновації у вищій освіті: актуальні аспекти: робоча програма і методичні рекомендації до вивчення дисципліни / Упорядкування і загальна редакція І.В. Артьомова. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 2016. 212с.
9. Шуст Н.Б. Компетенції – основа поступального розвитку освіти. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2010. № 1 (14). С.86-89.
10. Іванова С. Інновації в освіті та проблеми реформування системи вищої освіти в аспекті євроінтеграції України. Інтернет-освіта-наука. 2016. С. 200-202.
11. 7 українських вишів увійшли в рейтинг найкращих у світі. Але радіти немає чому? Українська правда. 2018. 14 листопада.
12. Михайленко О. Блейон Т. Навчальні моделі свободи. Освітня політика. Портал громадських експертів. 2017. 8 березня.
13. Shaping the Future of Education, Gender and Work. <https://www.weforum.org/system-initiatives/shaping-the-future-of-education-gender-and-work>.

References

1. Paris Communique.(2018) Paris. May 25. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/.../paris-communiqueenue2018.pdf>.

2. Shust, N. (2010) Science in Educational Activity: Pathways to Quality Education / Proceeding of the National Aviation University. Series: Legal Messenger "Air and Space Law". No.1(15)[in Ukrainian].
3. Skiba M. (2018). Future Universities – What to Prepare for Ukrainian Universities? Ukrayinska Pravda, 5 December. Retrieved from :https://life.pravda.com.ua/columns/2018/12/5/234458/?fbclid=IwAR3W6jOuPWSU1x2a7QqGs6hb7tL_9F-jpz1B3pAuVD1QKDAasjQ_SQ0ghk [in Ukrainian].
4. Rubin Э. University can not reform higher education. It's a dead end. Ukrayinska Pravda. 2018.12 March. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/03/12/229464/> [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine On Higher education from 01.07.2014 № 1556-VII (2014, August 1). Vedomosty of Verkhovna Rada, 37-38, ar.2004[in Ukrainian].
6. The reform of the education and science as a way against the crisis. Osvita ua.Vuscha osvita. 2015.7 may. Retrieved from <http://osvita.ua/vnz/46908/> [in Ukrainian].
7. Klimova G.(2013) Innovative development of higher education in Ukraine: methodological aspect of the analysis. Pravo ta Innovative society,1. Retrieved from <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/Klimova.pdf> [in Ukrainian].
8. Artyomova. I. (Eds.). (2016). Innovation in higher education: current aspects: the working of programm and guidelines for discipline. Arrangement and general editorial – Uzhgorod: the Uzhhorod National University, 212 [in Ukrainian].
9. Shust N. (2010) Competence is the Foundation of the progressive development of Education / Proceeding of the National Aviation University. Series: Legal Messenger "Air and Space Law". No.1(14),86-89 [in Ukrainian].
10. Ivanova S.(2016) Innovations in education and reforming the system of higher education in terms of integration. Internet-Education-Science).2016.200-202. Retrieved from <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13366/200-202.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
11. 7 Ukrainian universities reached entered the rating of the best in the world. But nothing to rejoice? Ukrayinska Pravda. 2018. 14 November. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/society/2018/11/14/234167/> [in Ukrainian].
12. Mikhaileenko O. Blejon T.(2017) Learning Model freedom. Навчальні моделі свободи. Osvitnya polituka.Portal gromadski ecspertov. 2017. 8 березня. Retrieved from <http://education-ua.org.ua/articles/928-navchalni-modeli-svobodi>[in Ukrainian].
13. Shaping the Future of Education, Gender and Work. [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.weforum.org/system-initiatives/shaping-the-future-of-education-gender-and-work>.

Стаття надійшла до редакції 28.12.2018 р.

УДК 316.773.4:78.01(477)

Бензюк Олександр Олександрович
кандидат культурології, старший викладач,
декан факультету народних інструментів
Національної музичної академії України
імені П.І.Чайковського
ORCID 0000-0001-9556-1203
benzyuk@bigmir.net

ТВОРЧИСТЬ ОЛЕКСАНДРА МИХЕДА В КОНТЕКСТІ ПРОЕКТІВ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Мета роботи – розкрити сутність поняття «проекти постмодернізму» на прикладі роману «Астра» та збірки-оповідань «Понтизм» О. Михеда. **Методологічні** засади роботи ґрунтуються на: герменевтичному методі дослідження, за допомогою якого відбулося дослідження, структуризація проектів постмодернізму та вивчення проблеми відкритої інтерпретації; методі філософського узагальнення та універсалізації, який дозволив у часто неоднозначних визначеннях, зафіксованих у різноманітних джерелах, визначити концептуальну модель постановки проблеми; міждисциплінарний підхід, за допомогою якого було здійснено всебічний аналіз заявленої проблеми з широким залученням наукових доробків культурології, філософії, естетики, мистецтвознавства. **Наукова новизна** полягає у здійсненні культурологічного аналізу постмодерністських проектів, обґрунтуванні їх універсальності в реаліях українського постмодерністського мистецтва. **Висновок.** Творчість О. Михеда формує чіткі орієнтири постмодерністських тенденцій ХХ – початку ХХІ століття. Вона ніби запрошує реципієнта створювати свій мистецький продукт разом з його автором. Твори митця «відкриті» для постійного породження нових внутрішніх взаємозв'язків, які читач повинен «відкривати» й вибирати сам у процесі сприйняття всієї сукупності стимулів, що надходять. Досліджуючи «проекти постмодернізму» вдалося констатувати, що постмодернізм - багатовимірне теоретичне відображення духовного повороту в самосвідомості сучасної цивілізації, особливо в сфері мистецтва і філософії. Постмодерністське мистецтво створює і досліджує таку картину світу, яка не «прив'язана» до жорстких моделей, а це значить, що твір мистецтва сприяє усвідомленню особливої свободи в реципієнті, спонукає його до формування власної моделі світу, іншими словами, художній твір (в широкому сенсі цього слова) стає «відкритим».

Ключові слова: проекти постмодернізму; постмодернізм; інтерпретація; герменевтика; «відкрита інтерпретація»; «відкритий твір».

Бензюк Олександр Олександрович, кандидат культурології, старший преподаватель, декан факультета народных инструментов Национальной музыкальной академии Украины имени П.И.Чайковского

Творчество Александра Михеда в контексте проектов постмодернизма

Цель работы - раскрыть сущность понятия «проекты постмодернизма» на примере романа «Астра» и сборника рассказов «Понтизм» А. Михеда. **Методологические** основы работы основываются на: герменевтическом методе исследования, с помощью которого состоялось исследование, структурирование проектов постмодернизма и изучение проблемы открытой интерпретации; методе философского обобщения и универсализации, который позволил во многих неоднозначных определениях, зафиксированных в различных источниках, определить концептуальную модель постановки проблемы; междисциплинарном подходе, с помощью которого был осуществлен всесторонний анализ заявленной проблемы с широким привлечением научных произведений культурологии, философии, эстетики, искусствознания. **Научная новизна** заключается в осуществлении культурологического анализа постмодернистских проектов, обосновании их универсальности в реальных украинского постмодернистского искусства. **Вывод.** Творчество А. Михеда формирует четкие ориентиры постмодернистских тенденций ХХ - начала